

บทความวิชาการ

มาตรฐานครูภาษาอังกฤษยุคใหม่...จะไปในทิศทางไหน?

ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ

มาตรฐานวิชาชีพครูภาษาอังกฤษระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกรอบใหญ่ที่เป็นเสมือนแนวทางสำคัญสำหรับครูภาษาอังกฤษทุกคน เพื่อใช้ในการพัฒนาและการรักษามาตรฐานของวิชาชีพครู รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ให้มีการ “พัฒนาวิชาชีพครู” ไว้ด้วย และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 (4) ก็ได้กำหนดบทบัญญัติให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐาน วิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ถึงแม้จะไม่มีกรอบใดๆ ครูสอนภาษาส่วนใหญ่ทราบดีว่าคุณสมบัติเบื้องต้นของครูทางภาษาต้องเป็นอย่างไร มีนักวิจัยที่พยายามหาข้อสรุปเรื่อง มาตรฐานครูภาษาอังกฤษที่เหมาะสมต่อระดับการศึกษาของนักเรียน และผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายลงมติว่ามีความเป็นไปได้ โดยพื้นฐานแล้วมาตรฐานวิชาชีพครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนนั้น ประกอบด้วย 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานด้านความรู้ มาตรฐานด้านทักษะ และมาตรฐานด้านคุณลักษณะ แต่สำหรับสาขาภาษาอังกฤษมาตรฐานทั้งสามด้านอาจต้องระบุเฉพาะลงไปถึงเนื้อหา (1) ในด้านความรู้ มีความเข้าใจ ธรรมชาติและองค์ประกอบทางภาษา การออกเสียง คำศัพท์โครงสร้างทางไวยากรณ์ หน้าที่ทางภาษา รู้และเข้าใจวัฒนธรรม และมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี วิธีสอนภาษาต่างประเทศ และกลยุทธ์การเรียนรู้ (2) ในด้านทักษะมีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและ (3) ในด้านคุณลักษณะ ครูภาษาอังกฤษควรมีความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ในการสอน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้ อาจทำให้เราต้องเพิ่มกรอบมาตรฐานให้เข้มข้นมากยิ่งขึ้น เพราะความคาดหวังในตัวนักเรียนเรามีมากกว่าเดิมโดยเฉพาะการสื่อสารสัมพันธ์สู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียน ครูภาษาอังกฤษจึงควรพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและไม่ควรยึดกรอบมาตรฐานเดิมเท่านั้น

Abstract

The qualification framework for English teachers is the standard criterions for English teachers at Basic Education Level to develop their career path and maintain their professional standard. According to section 81 of the Constitution of the Kingdom of Thailand 2007 and also section 9 of the National Education Act B.E.2542 (1999), Teacher Professional Development has been stated. The teaching career path ranging from teachers themselves to all educational officers should be continually Supported. Even though, there are no standard criterions in particular, teachers might have realized some basic qualifications for teaching. A number of researchers were trying to scope the standard criterions which are appropriate to the level of students and possible to happen. Normally, the standard criterions of teachers at basic educational level consist of three standards, which are knowledge standard, skill standard and qualification standard. However for English teacher, they are expected in many English particular criterions and content such as (1) in knowledge standard, they should have knowledge on linguistic competence, Phonetics and phonology, morphology, syntax, cultures and teaching theory and methods including learning and teaching tactics, (2) in skill standard, they should be able to have effective English communication competency and be able to organize the instruction and classroom management according to the curriculum and (3) in qualification standard, teachers should have much more capability and experiences along with the attitude towards English teaching. However, we are going through ASEAN community in the very near future, the standard should be even stronger as the expectations of students we have nowadays are very high; especially English communication level in ASEAN region. Teachers themselves shouldn't hold on only to the same pattern of qualification but should open their eyes wisely to more effective standards.

ในสังคมโลกยุคปัจจุบันคงปฏิเสธไม่ได้ว่าภาษาอังกฤษ เป็นภาษาสากลที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย และมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของผู้คนจำนวนมาก จากอิทธิพลของความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร ยิ่งส่งผลให้ภาษาอังกฤษทวีความสำคัญมากขึ้น ในฐานะเครื่องมือการติดต่อสื่อสาร การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ รวมถึงการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกที่กำลังจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้ ภาษาอังกฤษยิ่งทวีความสำคัญและมีความจำเป็นมากขึ้น หนึ่งในเหตุผลที่สำคัญคือกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติไว้ว่า “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียนคือภาษาอังกฤษ (The working language of ASEAN shall be English)” (พันธบัตร ราชพงศาวดาร 2555) นั้นย่อมหมายความว่าพลเมืองในประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศจะต้องใช้ภาษาอังกฤษกันมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นของแต่ละชาติและแต่ละชุมชน ภาษาต่างประเทศจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ในสังคมอาเซียนและเวทีโลกต่อไป ดังนั้นกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ จะต้องมีการวางแผนและเตรียมพร้อมพัฒนาเด็ก เยาวชน และคนไทยให้มีคุณภาพและมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมคาดหวัง แต่ก่อนที่จะพัฒนาเด็กนั้น เครื่องมือสำคัญอันดับแรกในการผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพคือ ครูผู้สอน

คุณสมบัติของครูโดยทั่วไปที่ทุกคนทราบคือ เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนานักเรียน จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร เนื้อหา สื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องทันยุคทันสมัย มีบุคลิกใฝ่ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา เพื่อแสวงหาข้อมูลและเทคนิค วิธีสอนใหม่ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศในห้องเรียน กระตุ้นให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้ อีกทั้งต้องเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเกิดประโยชน์ และที่สำคัญเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร และมีจิตวิทยาในการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน แต่สำหรับครูภาษาอังกฤษแล้ว คุณสมบัติประการสำคัญที่ต้องเพิ่มขึ้นคือ ครูต้องเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญในการเรียนภาษา มีความรู้และสามารถใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียนได้เป็นอย่างดี

มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่าครูภาษาอังกฤษลักษณะใดที่นักเรียนและผู้ปกครองคิดว่า เป็นครูที่ดี และมีคุณสมบัติเหมาะสม อาทิ ฉัตรวี อินทรบุญสม (2550) ศึกษาเรื่อง คุณสมบัติที่มีประสิทธิภาพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับมหาวิทยาลัย จากความคิดของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ครูที่สอนวิชาอื่นและนักศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ทำให้ทราบถึงลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ผลสรุปจากแบบสอบถามแสดงว่า

ครูที่สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเชื่อว่า ครูสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพควร (1) มีความรู้ในวิชานั้น (2) เตรียมการสอนดี ในขณะที่ครูสอนวิชาอื่น คิดว่าครูสอนภาษาอังกฤษควร (1) มีความรู้ในวิชานั้น (2) มีวิธีการสอนที่ดี นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงถึงลักษณะที่นักเรียนคิดว่าสำคัญที่สุดในการเป็นครูสอนภาษาอังกฤษที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ (1) สามารถอธิบายได้ชัดเจน (2) มีวิธีการสอนที่ดี ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้ให้ลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพเพิ่มเติมคือ บุคลิกภาพ ความรู้ สไตส์การสอน การเตรียมตัว เชื้อชาติ และบทบาทของครู

สิ่งที่เป็นตัวชี้วัดคุณสมบัติของครูคือมาตรฐานวิชาชีพครูที่ใช้ในปัจจุบัน มาตรฐานวิชาชีพครูนี้เป็นกรอบการประพฤติปฏิบัติตนของครู เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนเป็นแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เป็นเกณฑ์ในการพัฒนาตนเองให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะสำหรับครูที่ประกอบวิชาชีพครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มาตรฐานวิชาชีพครูประกอบด้วย มาตรฐานด้านความรู้ มาตรฐานด้านทักษะ และด้านมาตรฐานด้านคุณลักษณะ

สำหรับมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะของครูภาษาอังกฤษนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานความสามารถของครูสอนภาษาอังกฤษไว้ โดยเขียนไว้ในแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (พ.ศ. 2549-2553) (วัฒนาพร ระบุทุกข์ 2550) ในแผนยุทธศาสตร์นี้มีการประเมินความรู้ของครูด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อจัดกลุ่มพัฒนาตามระดับความสามารถและความต้องการที่จำเป็นตามแผนยุทธศาสตร์ได้เริ่มต้นกระบวนการพัฒนาครูภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการอบรม สัมมนา จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรม ต่างประเทศ การศึกษาดูงาน การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนานาชาติ โรงเรียนต้นแบบประเภทต่างๆ โดยมีเครือข่ายการพัฒนาระดับต่างๆ ให้ความร่วมมือดำเนินการ เช่น ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (Education Resources Information Center:ERIC) ซึ่งมีในทุกเขตพื้นที่การศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถาบันภาษาทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครูภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ข้างต้น โดยกำหนดแนวทางพัฒนา ดังนี้

1. จัดประเมินความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ครูมัธยมศึกษาทุกคนตามแบบทดสอบมาตรฐานสากลเพื่อจัดกลุ่มพัฒนา

- ครูที่ผลประเมินยังไม่ถึงระดับ Intermediate ทุกคนจะเข้ารับการพัฒนาแบบเข้มเพื่อเร่งยกระดับความสามารถสู่ Intermediate ให้ได้ตามเป้าหมาย
- ครูที่ผลประเมินอยู่ในระดับ Advanced และ Intermediate จะเข้าอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมและเข้ารับการประเมินความรู้ด้านการสอน (Teaching Knowledge) เพื่อรับประกาศนียบัตรและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในวิชาชีพต่อไป

2. คัดเลือกครูที่มีผลประเมินความรู้ระดับ Advanced ขึ้นสูงไปฝึกอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากร ณ สถาบันต่างประเทศเพื่อกลับมาเป็นวิทยากรขยายผลสู่เพื่อนครูในพื้นที่ต่อไป

ในด้านหลักสูตรนั้น มีการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องเรียน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน เข้าใจความแตกต่างของภาษา การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และสามารถสื่อสารกับชาวชาติได้ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ง่ายและกว้างขึ้น ในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้สอดคล้องกับสังคมอาเซียน จึงต้องคำนึงถึงมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Strand and Standard: Language for Communication) ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีตัวชี้วัดและสาระแกนกลาง 4 สาระ ดังนี้

กลุ่มสาระที่ 1 คือ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

- มาตรฐาน ต 1.1** ผู้เรียนเข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
- มาตรฐาน ต 1.2** ผู้เรียนมีทักษะทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐาน ต 1.3** ผู้เรียนสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม (Strand and Standard: Language and Culture) โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- มาตรฐาน ต 2.1** ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ
- มาตรฐาน ต 2.2** ผู้เรียนมีความเข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับภาษาและวัฒนธรรมไทย รวมทั้งสามารถนำมาใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม

กลุ่มสาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

กลุ่มสาระที่ 4 ภาษาด้วยความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

เมื่อนักเรียนต้องมีความสามารถให้ครบทุกกลุ่มสาระเช่นนี้ คงมีคำถามต่อว่า ถ้าเช่นนั้น ครูจะต้องมีความสามารถมากเพียงใด จึงจะสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพหลังจากจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาคุณสมบัติครู กอรปกับมาตรฐานวิชาชีพครูที่กำหนดไว้โดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ครูหลายคนถอดใจ ครูหลายคนพยายามอย่างมาก ที่จะไปทำตามมาตรฐานกำหนด ครูหลายคนพยายามโต้เถียงว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้เป็นเพียง “ครูในอุดมคติ” เท่านั้น หรือมีฉะนั้นครูจะมีการวางกรอบมาตรฐานสำหรับครูภาษาอังกฤษเสียใหม่ และให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมระดมความคิด พูดคุย และให้แนวทางในการยกร่างมาตรฐาน ขึ้นมาเพื่อให้ทิศทางครูเด่นชัดและมีความเป็นได้ จึงเกิดโครงการวิจัยซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่าง ครูสภาและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เรื่อง “มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (2555) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 สาขาวิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา 2) ศึกษาคุณสมบัติ ที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบวิชาชีพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 สาขาวิชา และ 3) เพื่อให้ได้ข้อเสนอ ในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 สาขาวิชา

จากการศึกษาโดยการจัดทำมาตรฐานวิชาชีพครูผ่านการสนทนากลุ่ม และการนำเสนอ วิชาชีพครูด้านภาษาอังกฤษผ่านประชาพิจารณ์ เพื่อระดมความคิดเห็นผู้เข้าร่วมที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งสิ้น 7 กลุ่มประกอบด้วย กลุ่มครู กลุ่มผลิตครู กลุ่มผู้ใช้ครู กลุ่มองค์กร กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง ทำให้เราสามารถสรุปมาตรฐานวิชาชีพครูภาษาอังกฤษ ได้ดังนี้

1. มาตรฐานความรู้

1.1 ความรู้ทั่วไป

- 1) ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
- 2) หลักการศึกษา ปรัชญาการศึกษาวิชาชีพครูที่ดีและความเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ
- 3) จิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการศึกษา
- 4) การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตร
- 5) การออกแบบและการจัดการเรียนรู้
- 6) การจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
- 7) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับครู
- 8) การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา
- 9) การวัดและประเมินผลการศึกษา
- 10) การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- 11) การบริหารจัดการชั้นเรียน
- 12) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 13) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู

1.2 ความรู้ทั่วไปสำหรับครูภาษาอังกฤษ

- 1) ความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์และคำศัพท์
- 2) ความรู้เรื่องการออกเสียงระบบเสียง และภาษาศาสตร์
- 3) ความรู้เรื่องการเรียบเรียงความคิดและเนื้อหา
- 4) ความรู้เรื่องวัฒนธรรม
- 5) ความรู้เรื่องวรรณกรรมที่เหมาะสมกับระดับชั้นที่สอน
- 6) ความรู้เรื่องการแปล
- 7) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

1.3 ด้านความรู้เชิงบูรณาการระหว่างวิชาชีพครูกับวิชาเฉพาะ

- 1) มีความเข้าใจหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) มีความรู้เรื่องกลวิธีการสอนภาษาอังกฤษ
- 3) มีความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างบูรณาการ คือการพูด การเขียนและภาษากาย
- 4) มีความรู้เรื่องการออกแบบ และวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน
- 5) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสม

- 6) มีความรู้เรื่องการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนออกแบบและสร้างสื่อภาษาอังกฤษได้
- 7) มีความรู้เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
- 8) มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลทางภาษาอังกฤษ
- 9) มีความรู้ในการวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน
- 10) มีความรู้เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนและใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
- 11) มีความรู้เรื่องการบูรณาการรายวิชาอื่นกับภาษาอังกฤษ

2. มาตรฐานด้านทักษะ

2.1 ทักษะทางปัญญา

- 1) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- 2) มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล
- 3) มีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

2.2 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

- 1) มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์
- 4) มีความฉลาดทางอารมณ์
- 5) มีความสามารถในการบริหารจัดการและภาวะผู้นำ

2.3 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

- 1) มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
- 2) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3) รู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสาร

2.4 ทักษะการจัดการเรียนรู้

- 1) สามารถนำหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ได้เหมาะสม
- 2) มีความสามารถใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการสอนภาษาอังกฤษ
- 3) มีความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างบูรณาการ คือการพูด การเขียนและภาษากาย

- 4) สามารถออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้เหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียน
- 5) สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษ ได้อย่างเหมาะสม
- 6) สามารถใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ตลอดจนออกแบบและสร้างสื่อ ภาษาอังกฤษได้
- 7) สามารถใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
- 8) สามารถจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลทางภาษาอังกฤษ
- 9) สามารถวิเคราะห์ปัญหา และพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ของผู้เรียน
- 10) สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนและใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย เพื่อพัฒนา การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
- 11) สามารถบูรณาการรายวิชาอื่นกับภาษาอังกฤษ

3. มาตรฐานด้านคุณลักษณะ

3.1 คุณธรรมจริยธรรม

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม ที่สอดคล้องกับหลักศาสนาที่ตนยึดถือ
- 2) มีคุณธรรม จริยธรรม ที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู

3.2 ความเป็นผู้นำ

- 1) ผู้นำด้านวิชาการ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษา พัฒนา การเรียนการสอน สามารถนำความรู้ทางวิชาการสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ รวมถึงสนใจสถานการณ์ต่างๆที่เป็นปัจจุบัน แสวงหาทางเลือกใหม่ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และพัฒนาเพื่อการเรียนการสอน
- 2) ผู้นำด้านสังคม ได้แก่ มีการแต่งกายที่ถูกต้องตามกาลเทศะ วางตัวดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 3) ผู้นำด้านสุขภาพ ได้แก่ การดูแลรักษาสุขภาพตนเองให้สมบูรณ์ แข็งแรง

3.3 การทำงานเป็นทีม

- 1) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ได้แก่ ทำงานร่วมกับผู้อื่น สร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยเหลือและสนับสนุนเพื่อนร่วมงานเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ ร่วมกัน
- 2) การเสริมแรงให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ ให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน

3.4 การพัฒนาตนเอง

- 1) ประเมินตนเอง เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง วางแผนการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ และใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาต่อ การอบรม
- 2) พัฒนาตนเองโดยการเข้าร่วมประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน การวิจัย และการค้นคว้าด้วยตนเอง

3.5 การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

- 1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และติดตามความก้าวหน้าในวิชาชีพครูและวิชาชีพที่ตนเองสอน
- 2) มุ่งมั่นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม

3.6 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

- 1) มีความสามารถในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ และสังเคราะห์ภารกิจงาน
- 2) มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

3.7 ลักษณะเฉพาะของครูภาษาอังกฤษ

- 1) ครูผู้สอนควรมีความสามารถ ความถนัด และมีประสบการณ์ในการสอนภาษาอังกฤษ
- 2) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

จากการที่หลายฝ่ายเข้าร่วมให้แนวคิด และความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อกำหนดให้เป็นมาตรฐานที่ชัดเจน อีกทั้งยังร่วมกันกำหนดว่ามาตรฐานประการใดที่อ่อนไป ประการใดที่เข้มงวดไป ประการใดที่ทำได้และประการใดที่ทำไม่ได้ ทำให้ข้อกำหนดที่มีขึ้นดูเหมือนจะเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย หากแต่ในปัจจุบันความจำเป็นในการพัฒนาภาษาอังกฤษของนักเรียน ไม่ได้มีเท่าเดิม ความต้องการภาษามีมากขึ้น เพื่อตอบรับนโยบายสมาคมอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตั้งเป้าหมายสูงกว่าเดิมว่า นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนต้องสามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ และสามารถใช้ภาษาอังกฤษค้นคว้าหาความรู้จากสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต โดยมีการเร่งผลักดันนโยบายหลาย ประการเกี่ยวกับครู เช่น สร้างศูนย์อำนวยการที่ให้ครูผู้เป็นเจ้าของภาษาที่เป็นอาสาสมัคร จากประเทศที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่มาสอน มีการพัฒนารูปแบบการสอนให้เป็นแบบบูรณาการ ให้มีการสอนภาษาอังกฤษในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น มีโครงการอบรมครูภาษาอังกฤษเพื่อให้ครูยุคใหม่สื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากด้านภาษาแล้วครูทุกคนโดยเฉพาะครูภาษาอังกฤษ ต้องมีความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ และ ICT เพื่อเป็นต้นแบบในการเรียนการสอนที่ต้องใช้ภาษาควบคู่ไปกับเทคโนโลยี

จากนโยบาย ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศยังมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้บทบาทของภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็น World Language และเป็นภาษากลางที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน มีความสำคัญมากขึ้นกว่าเดิมให้ได้ และให้นักเรียนเห็นความจำเป็นของภาษามากยิ่งขึ้น กระตุ้นให้นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนภาษาอังกฤษและสามารถสื่อสารกับคนต่างชาติได้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดและแกนกลางสาระและสังคมอาเซียน จึงต้องยิ่งเข้มข้นมากกว่าเดิม เช่น จากเดิมที่ครูเพียงรู้วัฒนธรรมเจ้าของภาษาก็น่าจะเพียงพอแล้ว ในปัจจุบันครูต้องรู้ภูมิประเทศ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษอีกด้วย นอกจากนี้ ความเป็นพลเมืองอาเซียนมุ่งไปสู่แนวคิดที่ว่า ทุกคนจะต้องไปมาหาสู่ เดินทางท่องเที่ยว ทำความรู้จักคุ้นเคยต่อกันเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และที่สำคัญทุกคนจะต้องเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อหางานทำ และแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าให้กับชีวิต ดังนั้นการเรียนการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษควรเน้นเรื่อง การใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ทั้งในบทบาทของผู้ส่งสาร (Sender) และผู้รับสาร (Receiver) เพื่อนำไปสู่ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับ ผู้อื่นในชั้นเรียนชุมชนและสังคม ผู้เรียนจะมีการใช้ภาษาอังกฤษในหลากหลายบริบทและในทุก ทักษะ ไม่ว่าจะเป็นการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อเป็นพื้นฐานให้ทุกคนที่อยู่ใอาเซียน ครูผู้สอน ภาษาอังกฤษจึงควรตระหนักและออกแบบบทเรียน เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ได้จริง และให้นักเรียนได้ฝึกจากสถานการณ์จริง ยังมีเรื่องการนำความรู้ภาษาอังกฤษไปเชื่อมโยงกับการเรียนในวิชาอื่น และการนำภาษาอังกฤษไปใช้ในชุมชนและสังคมโลก รวมทั้งยังสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก โดยเฉพาะการสื่อสารสร้างสัมพันธ์สู่โลกกว้างของภูมิภาคอาเซียนซึ่งเป็นโลกแห่งการแข่งขันไร้พรมแดน

นอกจากนี้ ครูควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลกว่าเดิม เปรียบเทียบกับประเทศที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการในกลุ่มประชาคมอาเซียนอย่างสิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่มีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายอาเซียนอย่างมาก โดยเฉพาะสิงคโปร์ที่เริ่มใช้นโยบาย “สอนให้น้อยลง แต่เรียนรู้ให้มากขึ้น” (Teach Less, Learn More) เป็นกรอบวิสัยทัศน์ด้านการศึกษา เพื่อเตรียมประเทศเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นั่นคือ การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและลึกซึ้ง อย่างเช่น วิธีแบบปฏิสัมพันธ์ การลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้แบบผสม การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง การเรียนรู้จากปัญหาและการเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา และมีการใช้แนวคิดเรื่อง “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ช่วยเติมกรอบความคิดในการเปลี่ยนแปลงสิงคโปร์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการแล้ว ลองเปรียบเทียบกับประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการที่อยู่ในประชาคมอาเซียน

อย่างฟิลิปปินส์และอินโดนีเซียที่ประชากร ส่วนใหญ่สามารถพูดภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้เป็นอย่างดี ถ้าการแข่งขันในระดับประชาคมอาเซียนด้วยกันสูงถึงขนาดนี้ ควรมองย้อนกลับมาที่ประเทศไทยว่า ทำอย่างไรให้เราสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นในประชาคมอาเซียนได้ ถ้าเราจะเน้นการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น และเน้นที่การฟังและการพูดเพื่อสื่อสารกับเพื่อนชาวต่างชาติได้ ให้นักเรียนพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ดังนั้นครูต้องเป็นอย่างไร?

สรุปแล้วครูภาษาอังกฤษคงต้องเหนื่อยมากยิ่งขึ้น ภาระการจะเป็น “ครูที่ดี” ดูเหมือนจะไม่สิ้นสุดกรอบมาตรฐานถ้ามองแง่หนึ่งเปรียบเสมือนถนนใหญ่ที่วางแนวทางให้ครูทุกคน ต้องเดินไปถนนใหญ่เส้นนี้บางที่ขรุขระจนเดินไปด้วยความยากลำบาก และยังมี “คนภายนอก” ที่มองแล้วว่า ถนนเส้นนั้นอาจไม่กว้างเพียงพอต้องขยายออก และต้องซ่อมแซมเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยิ่งความคาดหวังในตัวนักเรียนมีมาก ถนนเส้นนี้จึงต้องกว้างและแข็งแรงยิ่งขึ้น แต่ผู้เขียนเชื่อว่า ในฐานะที่ขึ้นชื่อว่า “ครู” ซึ่งเป็นเครื่องจักรสำคัญในการผลิตเยาวชนให้มีความสามารถในการพัฒนาประเทศได้คงไม่ทอดทิ้ง ต่อให้ถนนใหญ่เส้นนั้นจะคดเคี้ยว มีอุปสรรคมากเพียงใดคนเป็นครูก็คงฝ่าฟัน ทั้งนี้มีใช้เพียงแต่ได้ชื่อว่าเป็นครูตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพเท่านั้น หากแต่ถ้าเป็นครูที่ได้สอนสั่งให้ศิษย์มีความสามารถทัดเทียมชาติอื่น สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้กับคนต่างชาติ ต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดความเป็นเอกลักษณ์ไทยและสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของตนต่อไป เพียงเท่านี้ความเหน็ดเหนื่อยของครูก็ไม่สูญเปล่าแล้ว

บรรณานุกรม

- ฉัตรวี อินทรบุญสม. (2550). **คุณสมบัติที่ดีของครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในระดับมหาวิทยาลัย จากความคิดของครูและนักเรียน ระดับบัณฑิตศึกษา**. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พันธ์รบ ราชพงศา. (2555). **อนาคตการศึกษาอาเซียนคอลัมน์ “รู้เขา รู้เรา รู้อาเซียน”**. กรุงเทพฯ:ธุรกิจ ASEAN+. ปีที่ 1 ฉบับที่ 28 วันอังคารที่ 3 เมษายน 2555 หน้า 2.
- ทวีศักดิ์ จินตานุรักษ์และคณะ.(2555). **“มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน” โครงการวิจัยตามความร่วมมือระหว่างคุรุสภาและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช**. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- วิวัฒนาพร ระงับทุกข์.(2550). **“ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ”**. วารสารวิชาการ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (เม.ย. - มิ.ย. 2550) หน้า 6-10.